

**ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
CLLD/LEADER 'ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ. ΑΠΟΘΕΜΑ
ΒΙΟΣΦΑΙΡΑΣ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ**

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΛΙΕΙΑ & ΘΑΛΑΣΣΑ 2014 -2020»
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 «ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ
ΣΥΝΟΧΗΣ»**

«ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ»

(Μέτρο 8.3.3: Άρ. 63.1 του Καν. 508/2014 'Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων' [για παρεμβάσεις δημοσίου χαρακτήρα]) – ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ

Κωδικός Πρόσκλησης: 63.1-CLLD.31

Λεωνίδιο, Μάιος 2020

Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ
2014 - 2020

ανάπτυξη - εργασία - ολλοκεγγάνιο

Περιεχόμενα

1. ΕΠΑΛΘ 2014-2020 – Προτεραιότητα 4: «Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής» - ΤΑΠΤοΚ - CLLD	2
2. Το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας.....	3
3. Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών.....	6
4. Γενικοί και ειδικοί όροι επιλεξιμότητας.....	8
5. Εύλογο κόστος.....	10
6. Απαιτούμενα δικαιολογητικά	11
7. Διαδικασία αξιολόγησης αιτήσεων χρηματοδότησης.....	15
8. Διευκρινήσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης στην πράξη.....	16
9. ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	19

1. ΕΠΑΛΘ 2014-2020 – Προτεραιότητα 4: «Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής» - ΤΑΠΤοΚ - CLLD

Το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014 – 2020** (ΕΠΑΛΘ 2014 – 2020), αξιοποιώντας τους πόρους του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας** (ΕΤΘΑ) και στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, στοχεύει στη βιώσιμη ανάπτυξη περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Ένα μέσο επίτευξης του στόχου αυτού, είναι η υλοποίηση **ολοκληρωμένων πολυταμειακών στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης** υπό την ευθύνη **τοπικών φορέων**, (Άρθρο 32 του Καν. ΕΕ 1303/2013) σε συνέργεια με άλλα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ), οι οποίες κυμαίνονται από επικεντρωμένες στην αλιεία έως και ευρύτερες στρατηγικές που απευθύνονται στη διαφοροποίηση των αλιευτικών περιοχών.

Προβλέπεται να υλοποιηθούν παρεμβάσεις που ομαδοποιούνται υπό τους ακόλουθους **αναπτυξιακούς στόχους**:

- Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της στήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και τις εσωτερικές κοινότητες που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια.
- Διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας.

Στο πλαίσιο υλοποίησης των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, με την εφαρμογή **της Τοπικής Ανάπτυξης με την Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ - CLLD)**, το ΕΤΘΑ δύναται να χρηματοδοτήσει Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών, επιλεγμένων περιοχών παρέμβασης.

Δύναται να υποβληθούν προτάσεις/δράσεις οι οποίες συμβάλλουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και της προώθησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το ΕΤΘΑ, ενδεικτικά, δύναται να χρηματοδοτήσει:

- Υποδομές που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή αλιείας / υδατοκαλλιέργειας στην βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί η διαχείρισή τους σε τοπικό επίπεδο.
- Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας (θαλάσσια πάρκα, καταδυτικά κέντρα, παρατηρητήρια θαλάσσιου περιβάλλοντος, υποδομές μικρής κλίμακας για την ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους, αξιοθέατων και μνημείων της φύσης ή του πολιτισμού κ.α.).
- Υποδομές και Υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αλιευτικές περιοχές (αποκατάσταση κτιρίων για κοινωφελή χρήση, βελτίωση και ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων, δημιουργία χώρων πρασίνου κ.α.).

2. Το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας

2.1 Θεματικές κατευθύνσεις και στόχοι του Τοπικού Προγράμματος

Το Τοπικό Πρόγραμμα (Τ.Π.) CLLD / LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» υλοποιείται στην **περιοχή της Ανατολικής Πελοποννήσου**, σε συγκεκριμένες Δημοτικές / Τοπικές Κοινότητες, εντός συγκεκριμένης περιοχής όπου διακρίνονται οι αλιευτικές περιοχές, στις οποίες εφαρμόζεται η τοπική στρατηγική του Μέτρου 4.2 του ΕΠΑΛΘ 2014 -2020., όπως αυτές παρουσιάζονται στην ενότητα 2.2 του παρόντος οδηγού.

Για την εφαρμογή της στρατηγικής του Τ.Π. CLLD / LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» και ιδιαίτερα του Μέτρου 4.2 του ΕΠΑΛΘ «Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών κοινοτήτων (CLLD / ΤΑΠΤΟΚ)», η **Αναπτυξιακή Πάρνωνα** έχει οριστεί ως **Ενδιάμεσος Φορέας (ΕΦ)** σύμφωνα με την υπ' αρ: 2906/01-08-2018 (ΦΕΚ 3453/Β'17-08-2018) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Με βάση τις ανάγκες, τη δυναμική, τις δυνατότητες και τις προοπτικές της περιοχής παρέμβασης η στρατηγική του τοπικού προγράμματος, όσον αφορά στις δράσεις του Μέτρου 4.2 του ΕΠΑΛΘ 2014-2020, βασίζεται σε θεματικές κατευθύνσεις. Βασική θεματική κατεύθυνση είναι **η «διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας**», ενώ οι δευτερεύουσες άμεσες και έμμεσες συμπληρωματικές της βασικής, θεματικές κατευθύνσεις είναι οι εξής:

Δευτερεύουσες άμεσες θεματικές κατευθύνσεις:

- Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα
- Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών
- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού
- Ενίσχυση της καινοτομίας και των καινοτόμων παρεμβάσεων
- Ενίσχυση της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών
- Διασύνδεση τομέων και οικονομικών παραγόντων

Δευτερεύουσες έμμεσες θεματικές κατευθύνσεις:

- Εισαγωγή πρακτικών για την αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής
- Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής
- Ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή
- Υλοποίηση κοινωνικών δράσεων για την επίτευξη κοινωνικής συνοχής και την καταπολέμηση της φτώχειας
- Υλοποίηση δράσεων για την αντιμετώπιση της προσφυγικής / μεταναστευτικής κρίσης.

Οι παραπάνω θεματικές κατευθύνσεις εξειδικεύονται στους παρακάτω Στρατηγικούς Στόχους¹:

- 1) **Ανάδειξη τοπικής ταυτότητας με την αναγνώριση, διαχείριση και ανάπτυξη του «Αποθέματος Βιόσφαιρας», βελτίωση της ποιότητας ζωής και δημιουργία υποδομών τουριστικού προορισμού.**
- 2) **Προώθηση τοπικής επιχειρηματικότητας με τη συνεργασία, τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την ενίσχυση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας**

Κάθε ένας από τους παραπάνω στρατηγικούς στόχους εξειδικεύεται περαιτέρω σε συγκεκριμένους και μετρήσιμους Ειδικούς Στόχους (ΕΣ) Ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης, ως εξής:

ΣΣ1: Ανάδειξη τοπικής ταυτότητας με την αναγνώριση, διαχείριση και ανάπτυξη του

«Αποθέματος Βιόσφαιρας», βελτίωση της ποιότητας ζωής και δημιουργία υποδομών τουριστικού προορισμού

- ΕΣ1Α: Η ενίσχυση των δράσεων για την προστασία και διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας, των προστατευόμενων περιοχών, των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 και του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- ΕΣ1Β: Ενέργειες και έργα υποδομής με σκοπό την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού και των αναπτυξιακών αναγκών (ύδρευση, άρδευση, αποχέτευση, διαχείριση απορριμμάτων, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων για κοινωφελή χρήση κ.λπ.).
- ΕΣ1Γ: Η διατήρηση της ταυτότητας και της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς της περιοχής (αρχιτεκτονική, τοπική διάλεκτος, έθιμα, τοπικά προϊόντα και γεύσεις, πολιτιστικό τοπίο). Η διατήρηση και ανάδειξη στοιχείων αγροτικής και θαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- ΕΣ1Δ: Η στήριξη των πολιτιστικών δομών, υποδομών και γεγονότων με την επέκταση του δικτύου των επισκέψιμων χώρων, με στόχο την ενίσχυση ισχυρής ταυτότητας και εμπλοουτισμό του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.
- ΕΣ1Ε: Η αναβάθμιση υπαρχόντων και η δημιουργία νέων ποιοτικών τουριστικών μονάδων σε συνδυασμό με την συγκρότηση και παροχή υπηρεσιών νέου ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος.
- ΕΣ1ΣΤ: Η μεταφορά γνώσης και η εκπαίδευση ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την αύξηση της αποδοτικότητας της αγροτικής παραγωγής και του αγροδιατροφικού τομέα κ.λπ.

---

¹ Η συμβολή των προτεινόμενων πράξεων στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής και των Θεματικών Κατευθύνσεων και Στρατηγικών και Ειδικών Στόχων του Τοπικού Προγράμματος, καθώς και η ικανοποίηση του κριτηρίου B.3.1 «Αναγκαιότητα Υλοποίησης της Πράξης», θα τεκμηριώνεται στο πεδίο Ε1: ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΠΡΑΞΗΣ του Τεχνικού Δελτίου Πράξης.

ΣΣ2: Προώθηση τοπικής επιχειρηματικότητας με τη συνεργασία, τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την ενίσχυση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας

- ΕΣ2Α: Η προαγωγή της επιχειρηματικότητας των απασχολουμένων στον αγροτικό τομέα και στον τομέα της αλιείας, με τη συμμετοχή τους σε συλλογικά επιχειρηματικά συνεργατικά σχήματα, εφοδιαστικές και αγροτοδιατροφικές αλυσίδες κ.λπ.
- ΕΣ2Β: Η βελτίωση των υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών στην πρωτογενή παραγωγή και η ενίσχυση της μεταποίησης των προϊόντων που προέρχονται από τη γεωργία και την αλιεία για την τήρηση κανόνων ασφάλειας και ποιότητας και επίτευξη υψηλού βαθμού ανταγωνιστικότητας.
- ΕΣ2Γ: Η ενίσχυση και υποστήριξη τοπικών επιχειρήσεων για την παραγωγή νέων καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών, με αξιοποίηση εξειδικευμένων γνώσεων, νέων τεχνολογιών, υλικών και πόρων καθώς και σύγχρονου εξοπλισμού.
- ΕΣ2Δ: Απόκτηση τοπικών ποιοτικών σημάτων για την προστασία των προϊόντων της περιοχής, (με διπλώματα ευρεσιτεχνίας, βιομηχανικά σχέδια) και πιστοποίηση της ονομασίας προέλευσής τους (ΠΟΠ), της γεωγραφικής ένδειξής τους (ΠΓΕ) ή και της παραδοσιακής παραγωγής και επεξεργασίας τους, με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας διεθνώς.
- ΕΣ2Ε: Η ανάπτυξη διακρατικών – διατοπικών συνεργασιών που συμβάλλουν στην μεταφορά τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών στην παραγωγική διαδικασία, με τη δημιουργία δικτύων για την προβολή, προώθηση και διάθεση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών.
- ΕΣ2ΣΤ: Η ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων στις αλιευτικές περιοχές, η ανάπτυξη εταιρικής κοινωνικής ευθύνης από τις επιχειρήσεις υδατοκαλλιεργειών και η διασύνδεσή τους με τους παραγωγικούς τομείς των περιοχών.

Το Τ.Π. CLLD / LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» περιλαμβάνει δράσεις που θα συμβάλουν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων και στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

2.2 Περιοχή παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD / LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» ουσιαστικά περιλαμβάνει 59 Δημοτικές / Τοπικές κοινότητες (ΔΚ/ΤΚ), που βρίσκονται στους Δήμους Άργους Μυκηνών, Επιδαύρου, Ερμιονίδας, Ναυπλιέων, Βόρειας Κυνουρίας, Νότιας Κυνουρίας, Ανατολικής Μάνης, Ελαφονήσου, Ευρώτα, Μονεμβασίας και Σπάρτης.

Αναλυτικά η περιοχή παρέμβασης έχει ως εξής:

Περιοχή Παρέμβασης LEADER/CLLD 2014-2020 Ανατολικής Πελοποννήσου (ΕΠΑΛΘ 2014-2020)		
Περιγραφή	'Εκταση (km ²)	Μόνιμος Πληθυσμός
Π.Ε. ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	659,4	30.277
Δήμος Άργους – Μυκηνών (Τ.Κ. Κεφαλαρίου, Τ.Κ. Κιβερίου, Τ.Κ. Μύλων, Δ.Κ. Νέας Κιου)	61,4	5.348
Δήμος Επιδαύρου (Τ.Κ. Αγίου Δημητρίου, Τ.Κ. Αρχαίας Επιδαύρου, Τ.Κ. Νέας Επιδαύρου)	94,1	3.727
Δήμος Ερμιονίδας (Δ.Κ. Ερμιόνης, Τ.Κ. Ηλιοκάστρου, Τ.Κ. Θερμησίας, Δ.Κ. Κρανιδίου, Δ.Κ. Πορτοχελίου, Τ.Κ. Διδύμων, Τ.Κ. Κοιλάδος)	400,4	13.242
Δήμος Ναυπλιέων (Τ.Κ. Δρεπάνου, Τ.Κ. Ιρίων, Δ.Κ. Τολού, Τ.Κ. Αργολικού, Τ.Κ. Άριας)	103,5	7.960
Π.Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ	482,7	12.216
Δήμος Βόρειας Κυνουρίας (Δ.Κ. Άστρους, Τ.Κ. Αγίου Ανδρέου, Τ.Κ. Κορακοβουνίου, Τ.Κ. Παραλίου Άστρους, Τ.Κ. Πραστού)	207,3	5.511
Δήμος Νότιας Κυνουρίας (Δ.Κ. Λεωνίδιου, Τ.Κ. Πηγαδίου, Τ.Κ. Πουλιθρών, Τ.Κ. Πραγματευτής, Τ.Κ. Τσιταλίων, Τ.Κ. Σαπουνακαϊκών, Τ.Κ. Τυρού)	275,4	6.705
Π.Ε. ΛΑΚΩΝΙΑΣ	583,4	23.518
Δήμος Ανατολικής Μάνης (Τ.Κ. Δρυμού, Τ.Κ. Κοκκάλας, Τ.Κ. Κότρωνα, Δ.Ε. Ανατολικής Μάνης, Δ.Κ. Γυθείου, Τ.Κ. Καρυουπόλεως, Τ.Κ. Σκουταρίου, Τ.Κ. Μίνας, Τ.Κ. Οιτύλου)	156,7	6.664
Δήμος Ελαφονήσου	20,0	1.041
Δήμος Ευρώτα (Δ.Κ. Σκάλας)	34,3	3.089
Δήμος Μονεμβασιάς (Τ.Κ. Ασωπού, Τ.Κ. Δαιμονίας, Τ.Κ. Παπαδιανίκων, Δ.Κ. Νεαπόλεως, Τ.Κ. Αγίου Νικολάου Βοιών, Τ.Κ. Βελανιδίων, Τ.Κ. Ελίκας, Τ.Κ. Κάμπου, Τ.Κ. Λαχίου, Τ.Κ. Μεσοχωρίου, Τ.Κ. Παντανάσσης, Τ.Κ. Κυπαρισσίου, Τ.Κ. Ελαίας, Τ.Κ. Αγίου Ιωάννου Επιδαύρου Λιμήρας, Τ.Κ. Μονεμβασίας, Τ.Κ. Νομίων)	362,9	12.518
Δήμος Σπάρτης (Τ.Κ. Πλατάνας)	9,5	206
Σύνολο Περιοχής Παρέμβασης	1.725,5	66.011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2011, οδηγία (ΕΟΚ) 75/268

Οι προτεινόμενες πράξεις μπορούν να υλοποιηθούν μόνο στην προαναφερθείσα περιοχή παρέμβασης. Χάρτη της περιοχής παρέμβασης θα βρείτε στο τέλος του παρόντος οδηγού (Ενότητα 9).

3. Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών

Στο πλαίσιο του Τ.Π. CLLD / LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» και του Μέτρου 4.2 του ΕΠΑΛΘ, η δράση «Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών» περιλαμβάνει τις εξής υποδράσεις:

(1) Βελτίωση και αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένων δράσεων για την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής.

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

- Περιβαλλοντικές υπηρεσίες και διαχείριση θαλάσσιων ζωνών και υγροτόπων.
- Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.
  - Διοργάνωση ενημερωτικών δράσεων για τις επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον και την ανάγκη για αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς (π.χ. αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, υπεραλίευση, παράνομη αλιεία, τα απειλούμενα είδη κ.λπ.).
  - Διοργάνωση ενεργειών ευαισθητοποίησης των κάτοικων και φορέων των παράκτιων περιοχών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος (π.χ. δημιουργία εντύπων – εκδόσεων, ηλεκτρονικών παιχνιδιών, οργάνωση ημερίδων-εκδηλώσεων, εθελοντικών καθαρισμών ακτών/θαλασσών).

(2) Προώθηση της κοινωνικής ευημερίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς στις περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς στους τομείς της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της θάλασσας

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

- Πολιτιστικές εκδηλώσεις (γιορτές) βασισμένες στα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
  - Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων τοπικού χαρακτήρα που έχουν ως στόχο την ανάδειξη των αλιευτικών προϊόντων της περιοχής (π.χ. γιορτή ψαρά, διαγωνισμοί μαγειρικής) και την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών στην αγορά ντόπιων αλιευμάτων.
  - Διοργάνωση ενημερωτικών δράσεων που αφορούν στην πρόληψη και προστασία από ασθένειες που απειλούν την υγεία των αλιέων και των κατοίκων των παράκτιων περιοχών.
  - Διοργάνωση εκπαιδευτικών δράσεων, αθλητικών εκδηλώσεων και αγώνων που σχετίζονται με τη θάλασσα, σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίηση σχετικά με την προστασία και ανάδειξη της αξίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
  - Διοργάνωση εκστρατειών προώθησης και γνωστοποίησης της σπουδαιότητας κατανάλωσης αλιευμάτων που αποτελούν προϊόντα υπεύθυνης αλιείας και παράγονται με βιώσιμο τρόπο.
- Υποδομές ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς που σχετίζεται με την αλιεία και τη θάλασσα.
  - Ανάδειξη τοπίων ή σημείων ενδιαφέροντος για τη δημιουργία χώρων με μικρές παρεμβάσεις και εγκαταστάσεις τύπου δασικής αναψυχής των κατοίκων και επισκεπτών της περιοχής.
  - Σήμανση τοπικών αξιοθέατων, μνημείων κ.λπ.
  - Δημιουργία κέντρου ενημέρωσης και πληροφόρησης για την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια και τα θαλάσσια οικοσυστήματα.
  - Ανάδειξη Φάρων καρνάγιων - ταρσανάδων, με παρεμβάσεις αναπλάσεων ή και άλλων μεθόδων όπως εκθέσεις ανάδειξης δραστηριότητας, δημιουργία ψηφιακών υλικών σχετικών κ.ο.κ.
  - Επισκέψιμες ενάλιες αρχαιότητες ή ναυάγια.
  - Χώροι έκθεσης ναυτικής, αλιευτικής, θαλάσσιας παράδοσης συμπεριλαμβανομένων και δράσεων που αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες (π.χ. ψηφιακά μουσεία).
  - Σήμανση των υγροβιότοπων, για την ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους, αξιοθέατων και μνημείων της φύσης ή του πολιτισμού.
  - Δημιουργία θέσεων θέας και θέσεων ερασιτεχνικής αλιευτικής χρήσης.

ΕΦ «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΑΡΝΩΝΑ ΑΑΕ ΟΤΑ» --- ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ CLLD/LEADER ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

- Δημιουργία ή βελτίωση υποδομών που εξυπηρετούν ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

- Διασύνδεση αλιευτικών περιοχών με την πολιτιστική κληρονομιά και το φυσικό περιβάλλον μέσω παρεμβάσεων ως προϊόν σχεδίου διαχείρισης (όπως καταδυτικό πάρκο).
  - Δημιουργία υποδομών για τη διευκόλυνση της διεξαγωγής δραστηριοτήτων κατάδυσης και παρατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
  - Δημιουργία θαλάσσιων / καταδυτικών πάρκων.

(3) Ενίσχυση του ρόλου των αλιευτικών κοινοτήτων στην τοπική ανάπτυξη και τη διακυβέρνηση των τοπικών αλιευτικών πόρων και των θαλάσσιων δραστηριοτήτων

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

- Βελτίωση λιμενικών υποδομών.
  - αναβάθμιση υποδομών λιμένων (μαρίνες, αλιευτικά καταφύγια) για την εξυπηρέτηση αλιευτικών σκαφών και σκαφών αναψυχής και ναυταθλητισμού.
  - Έξυπνες υποδομές/εφαρμογές Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).
- Δημιουργία και η βελτίωση κοινών υποδομών εξυπηρέτησης των δραστηριοτήτων των αλιέων όπως: χώροι πώλησης αλιευτικών προϊόντων (ιχθυαγορές), υποδομές συντήρησης και πρώτης διαλογής, αποθήκες, χώροι υγιεινής και διοίκησης, παροχή πόσιμου νερού, ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, ηλεκτρονικά συστήματα επικοινωνίας και ασφάλειας, κ.λπ.
- Βελτίωση υποδομών στους πλωτούς λιμένες και στους τόπους εκφόρτωσης των αλιευμάτων, όπως: παρεμβάσεις φωτισμού, σηματοδοτήσεις, δράσεις για την ασφάλεια των σκαφών καθώς και η υλοποίηση έργων πρόσβασης για τη διευκόλυνση των αλιέων στη μεταφορά των προϊόντων, εγκατάσταση συστημάτων ανέλκυσης – καθέλκυσης σκαφών.

Καθεστώς / Ποσοστό ενίσχυσης

Άρθρο 95 (παρ. 2α και 3β), KAN 508/2014 / 100%

4. Γενικοί και ειδικοί όροι επιλεξιμότητας

4.1 Γενικοί όροι επιλεξιμότητας

- Ως **ημερομηνία έναρξης της επιλεξιμότητας των δαπανών ορίζεται η 01.01.2018**, εφόσον τηρούνται οι περιορισμοί που ορίζονται από το θεσμικό πλαίσιο περί μη περάτωσης του φυσικού αντικειμένου του έργου. Στις πράξεις όπου θα γίνει η χρήση της αναδρομικότητας της επιλεξιμότητας των δαπανών θα πραγματοποιηθούν όλοι οι προβλεπόμενοι έλεγχοι των δημοσίων έργων (προδημοπρασιακοί, προσυμβατικοί, έλεγχοι συμβάσεων κ.λπ.) κατά το στάδιο της ένταξης της πράξης. **Ως ημερομηνία λήξης της προθεσμίας επιλεξιμότητας των δαπανών των προτεινόμενων πράξεων ορίζεται η 30/09/2023**. Η ολοκλήρωση των προτεινόμενων πράξεων θα πρέπει να συντελεστεί έως την ως άνω ημερομηνία.
- Πράξεις που έχουν περατωθεί φυσικά ή εκτελεστεί πλήρως δεν είναι επιλέξιμες, ανεξάρτητα εάν έχουν εκτελεστεί ή όχι οι σχετικές πληρωμές.
- Οι **κανόνες επιλεξιμότητας** των δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων προσδιορίζονται στην **με αρ. πρωτ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 (ΦΕΚ 5968/B/31-12-2018)**, αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ 3521/B/01.11.16) Υπουργικής Απόφασης με τίτλο «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.07.2015 (ΦΕΚ Β' 1822) υπουργικής απόφασης «Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 - 'Έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων» (ΥΑΕΚΕΔ).
- Σε περίπτωση που μια πράξη εξετάζεται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), προκειμένου να επιβεβαιωθεί η μη κρατική ενίσχυση, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν είτε ότι η πρότασή τους δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα, είτε (στην περίπτωση που αποτελεί οικονομική δραστηριότητα) ότι η χρηματοδότηση του έργου δε δίνει πλεονέκτημα στους δικαιούχους και δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.

Εφόσον τα παραπάνω δεν μπορούν να αποδειχθούν, τότε θα πρέπει να εξεταστεί η μικρή επίπτωση στις συναλλαγές. Βάσει της ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης, ορισμένες δραστηριότητες έχουν καθαρά τοπικό αντίκτυπο και κατά συνέπεια δεν επηρεάζουν καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Ειδικότερα, όταν ο δικαιούχος παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και είναι απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη, η δράση δεν έχει παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες διασυνοριακών επενδύσεων ή εγκατάστασης και υπάρχει το πολύ ένας αμελητέος αντίκτυπος στις αγορές και στους καταναλωτές σε γειτονικά κράτη – μέλη.

- Σε περίπτωση που το σύνολο ή μέρος της Πράξης χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Κανονισμού 651/2014 (ΓΑΚ) και για τον προσδιορισμό του ποσού/έντασης ενίσχυσης λαμβάνεται υπόψη το έλλειμμα χρηματοδότησης που προσδιορίζεται μέσω χρηματοοικονομικής ανάλυσης, πρέπει κατά τη διάρκεια ζωής του έργου να προκύπτουν λειτουργικά έσοδα μεγαλύτερα ή ίσα από τις λειτουργικές δαπάνες.

4.2 Ειδικοί όροι επιλεξιμότητας

ΕΦ «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΑΡΝΩΝΑ ΑΑΕ ΟΤΑ» --- ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ CLLD/LEADER ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

- Η πράξη μπορεί να υλοποιηθεί μόνο στην περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD / LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» όπως αυτή παρουσιάζεται στην Ενότητα 2.2.
- Η Πράξη πρέπει να εμπίπτει στην προτεραιότητα, το θεματικό στόχο, το μέτρο και τον ειδικό στόχο του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΠΑΛΘ 2014 – 2020 καθώς και στις θεματικές κατευθύνσεις, τους στρατηγικούς και ειδικούς στόχους του Τ.Π. CLLD / LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» όπως αναφέρονται στο εγκεκριμένο αναμορφωμένο Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER «Ανατολική Πελοπόννησος. Απόθεμα Βιόσφαιρας Και Επιχειρηματικές Ζώνες Καινοτομίας» και παρουσιάζονται στην Ενότητα 2.1.
- Οι συλλογικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του αλιευτικού ή περιβαλλοντικού τομέα που τηρούν εγκεκριμένο κανονισμό αναθέσεων δύναται να είναι δικαιούχοι για όλες τις δράσεις.

5. Εύλογο κόστος

Η κοστολόγηση της προτεινόμενης πράξης πρέπει να είναι εύλογη. Αυτό σημαίνει ότι ο προτεινόμενος προϋπολογισμός αντιστοιχεί σε δαπάνες για τις οποίες υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι δεν υπερβαίνουν τις τρέχουσες τιμές της αγοράς.

Ειδικότερα:

i) Στις περιπτώσεις που **ο προϋπολογισμός προκύπτει από κανονιστικές πράξεις** (πχ υπουργικές αποφάσεις), και ο βαθμός ωριμότητας της πράξης το επιτρέπει (πχ σύνταξη τευχών δημοπράτησης), τόσο οι τιμές μονάδας όσο και ο συνολικός προϋπολογισμός των υποέργων/πράξης **Θεωρείται ρεαλιστικός**.

Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν εγκεκριμένα τεύχη δημοπράτησης της πράξης, θα πρέπει υποχρεωτικά να υποβληθεί αναλυτικός προϋπολογισμός δημοσίου έργου, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, καθώς και αναλυτικές προμετρήσεις για τα έργα υποδομών, θεωρημένες από την αρμόδια υπηρεσία.

ii) Σε άλλη περίπτωση για **έργα που δεν εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις** για την εκτίμηση του προϋπολογισμού μπορούν να χρησιμοποιηθούν στοιχεία όπως:

- **μη δεσμευτικές προσφορές** (πχ **τουλάχιστον δύο προσφορές** από δύο ανεξάρτητους μεταξύ τους προμηθευτές) που υποβάλλονται από τον δικαιούχο.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να υποβληθεί και ο αναλυτικός προϋπολογισμός της προτεινόμενης πράξης, σύμφωνα με το υπόδειγμα της παρούσας πρόσκλησης.

6. Απαιτούμενα δικαιολογητικά

Το Τεχνικό Δελτίο Πράξης (ΤΔΠ), αποτελεί την πρόταση του Δικαιούχου και συμπληρώνεται αποκλειστικά στην ηλεκτρονική μορφή που διατίθεται στο ΟΠΣ ΕΣΠΑ.

Η υποβολή της πρότασης συνιστά και αίτηση χρηματοδότησης του δυνητικού δικαιούχου. Αναπόσπαστο στοιχείο της πρότασης αποτελούν τα δικαιολογητικά/έγγραφα, τα οποία συνοδεύουν το ΤΔΠ. Τα συνοδευτικά δικαιολογητικά/ έγγραφα, υποβάλλονται σε μορφή αρχείου pdf, ως συνημμένα στο ΤΔΠ. Σε περιπτώσεις εγγράφων, για τα οποία **δεν είναι τεχνικά εφικτή η ηλεκτρονική επισύναψη/υποβολή (π.χ. χάρτες, σχέδια, κ.λπ.), ο δικαιούχος υποχρεούται να τα αποστείλει στον ΕΦ**, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην πρόσκληση.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά/ έγγραφα για την υποβολή της πρότασης καθώς επίσης και με ποιο στάδιο αξιολόγησης συνδέονται.

	ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΑΞΙΟΛ/ΣΗΣ
	A. Στοιχεία για τον έλεγχο συμβατότητας της πρότασης	
1	Τεχνικό Δελτίο Πράξης – ΤΔΠ (Υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣ ΕΣΠΑ) Στην πρόσκληση επισυνάπτεται Υπόδειγμα Τεχνικού Δελτίου Πράξης και οδηγίες συμπλήρωσης.	A, B1-B5
2	α) Αντίγραφο καταστατικού του νομικού προσώπου και τροποποιήσεις αυτού ή κωδικοποιημένο καταστατικό που τεκμηριώνουν την αρμοδιότητα του δυνητικού δικαιούχου για την εκτέλεση της πράξης. β) Κανονιστικό πλαίσιο που τεκμηριώνει την αρμοδιότητα του δυνητικού δικαιούχου για την εκτέλεση της πράξης. γ) Σχέδιο προγραμματικής σύμβασης για τυχόν μεταβίβαση της αρμοδιότητας υλοποίησης σε άλλο φορέα (σύμφωνα με το συνημμένο υπόδειγμα της πρόσκλησης) και αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλομένων μερών για την έγκριση του σχεδίου της Προγραμματικής Σύμβασης και την υπογραφή της.	A
3	Απόφαση αρμοδίου οργάνου του δυνητικού δικαιούχου για την υποβολή της πρότασης. Στην απόφαση θα πρέπει, επίσης, να αναφέρεται ποιος θα είναι φορέας που θα αναλάβει τη λειτουργία / συντήρηση της πράξης.	A, B3
4	Έντυπο υπολογισμού καθαρών εσόδων για τον έλεγχο υπαγωγής ή όχι σε καθεστώς κρατικής ενίσχυσης	A

	ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΑΞΙΟΛ/ΣΗΣ
B1. Στοιχεία σαφήνειας και πληρότητας πρότασης		
1	<p>Αναλυτικός προϋπολογισμός έργου (και σε ηλεκτρονική μορφή xls): α) Έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις: Εγκεκριμένα τεύχη δημοπράτησης της πράξης ή σχέδια τευχών δημοπράτησης. Εφόσον δεν υποβληθούν τεύχη δημοπράτησης, υποβάλλεται αναλυτικός προϋπολογισμός δημοσίου έργου, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, καθώς και αναλυτικές προμετρήσεις για τα έργα υποδομών, θεωρημένες από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία.</p> <p>β) Έργα που δεν εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις: Αναλυτικός προϋπολογισμός προτεινόμενης πράξης, σύμφωνα με το υπόδειγμα της παρούσας πρόσκλησης.</p>	B1 – B4
2	<p>Αρχιτεκτονικά σχέδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τοπογραφικό διάγραμμα καὶ διάγραμμα κάλυψης (κλίμακα 1:200) υπογεγραμμένα από μηχανικό. • Σχέδια (όσα κατά περίπτωση απαιτούνται) υπογεγραμμένα από μηχανικό: κατόψεις, όψεις, τομές, από τα οποία πρέπει να προκύπτει η προσβασιμότητα ΑΜΕΑ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σχετικό παράρτημα της πρόσκλησης. Στις περιπτώσεις που στο έργο περιλαμβάνεται η προμήθεια εξοπλισμού, στις κατόψεις θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η διάταξη του εξοπλισμού στο χώρο. 	B1 – B4
3	Βεβαίωση έναρξης εργασιών (μη φυσικού προσώπου) από την ΑΑΔΕ, από την οποία να προκύπτει και το καθεστώς ΦΠΑ.	B1
4	Δικαιολογητικά που αποδεικνύουν το εύλογο κόστος των δαπανών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ενημερωτικό οδηγό της πρόσκλησης (Ενότητα 5).	B1, B2

	ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΑΞΙΟΛ/ΣΗΣ
B.2 Στοιχεία τήρησης θεσμικού πλαισίου και ενσωμάτωσης οριζόντιων		
1	<p>Έκθεση τεκμηρίωσης εξασφάλισης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία (για την εξέταση της έκθεσης συνυπολογίζονται η απεικόνιση της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ στα σχέδια καθώς και οι προτεινόμενες δαπάνες για παρεμβάσεις προσβασιμότητας ΑΜΕΑ στον αναλυτικό προϋπολογισμό πράξης).</p> <p>Οι κανόνες που πρέπει να τηρούνται για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ καθώς και το βασικό ισχύον θεσμικό πλαισίο, παρουσιάζονται στον Οδηγό: Παράρτημα II για την εξειδίκευση του κριτηρίου αξιολόγησης «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία» (συνημμένο αρχείο πρόσκλησης: 1.b_O.I.1_11b_O.I.1_1_ΠΑΡΑΡΤ_II_ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ_ΑΜΕΑ_v1_080 517)</p> <p>Σημείωση: Σε περίπτωση κατά την οποία μία πράξη έχει ήδη συμβασιοποιηθεί και δεν έχει γίνει πρόβλεψη για τα ΑΜΕΑ, εφόσον απαιτείται από τη φύση της πράξης και την κείμενη νομοθεσία, ο δυνητικός δικαιούχος με Υπεύθυνη Δήλωση θα δεσμεύεται ότι θα αναλάβει όλες τις δαπάνες προσαρμογής για εξασφάλιση προσβασιμότητας για ΑΜΕΑ με δικά του έξοδα.</p>	B2
2	<p>Ερωτηματολόγιο ελέγχου κρατικών ενισχύσεων έργων πολιτισμού ή σύγχρονου πολιτισμού (εφόσον απαιτείται).</p> <p>Σημείωση: Λαμβάνοντας υπόψη ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι μία αντικειμενική και νομική έννοια που ορίζεται απευθείας από την Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον συνημμένο Παράρτημα III «Οδηγίες για την αρχική αξιολόγηση του κριτηρίου ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης στην πράξη» δίνονται κατευθύνσεις / οδηγίες ώστε να εξετάζεται εάν η πράξη ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης (συνημμένο αρχείο πρόσκλησης: 1c_O.I.1_1_ΠΑΡΑΡΤ_III_ΚΡΑΤΙΚΕΣ_ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ_v1_0805 17).</p> <p>Επίσης στην ενότητα 8 του παρόντος Οδηγού παρουσιάζεται το υπ' αρ 30738/EYKE 482/14.03.2019 έγγραφο της EYKE σχετικά με διατύπωση γνώμης για την παρούσα πρόσκληση</p>	B2

<p>3</p> <p>Απόφαση 'Έγκρισης Περιβαλλοντικών 'Όρων (περιβαλλοντική αδειοδότηση ή απαλλαγή για το σύνολο του προτεινόμενου φυσικού αντικειμένου). Ενναλακτικά, υποβάλλεται Υπεύθυνη Δήλωση στην οποία δηλώνεται ότι το συγκεκριμένο δικαιολογητικό θα υποβληθεί:</p> <ul style="list-style-type: none"> • επτά (7) ημερολογιακές ημέρες από τη δημοσιοποίηση του Πίνακα Αποτελεσμάτων, σε περίπτωση εγκεκριμένης αίτησης ή • επτά (7) ημερολογιακές ημέρες από τη δημοσιοποίηση του Τελικού Πίνακα <p>Κατάταξης, σε περίπτωση εγκεκριμένης αίτησης από την διαδικασία των ενστάσεων.</p> <p>Σημείωση: <i>αν κατά τη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης προέκυψαν πρόσθετες παρεμβάσεις ή τροποποιήσεις του φυσικού αντικειμένου, αυτές πρέπει να έχουν ληφθεί υπόψη στην οριστική μελέτη.</i></p>	<p>B2</p>
--	-----------

	ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΑΞΙΟΛ/ΣΗΣ
	B3. Στοιχεία σκοπιμότητας	
1	<p>Καταστατικό ή σχετική νομοθεσία, ή σχετικό κανονιστικό πλαίσιο βάσει των οποίων ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης, έχει τη δυνατότητα λειτουργίας και συντήρησης του έργου.</p> <p><u>Σημείωση:</u> ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης δηλώνεται στο πεδίο Β.25 του ΤΔΠ και ορίζεται με απόφαση του αρμοδίου συλλογικού οργάνου (βλ. δικ.Α3).</p>	B3
	B.4 Στοιχεία ωριμότητας	
1	<p>Δελτίο Ενεργειών Ωρίμανσης και Υποχρεώσεων Πράξης.</p> <p><u>Σημείωση:</u> Οι ενέργειες ωρίμανσης δύνανται να είναι η έκδοση αδειών (π.χ. οικοδομική άδεια, τροποποιήσεις περιβαλλοντικών όρων. κλπ.), η έκδοση εγκρίσεων (π.χ. από αρχαιολογική υπηρεσία, εγκριτικές αποφάσεις μελετών, κλπ.), άλλες προσαπαιτούμενες ενέργειες, όπως έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων, απόκτηση γης – απαλλοτριώσεις, προγραμματικές συμβάσεις, κλπ. Στις ενέργειες ωρίμανσης περιλαμβάνονται και οι ενέργειες ανάληψης νομικής δέσμευσης με τα επιμέρους στάδια εξέλιξής τους (π.χ. υποβολή τευχών δημοπράτησης, προέλεγχος και έγκριση διακήρυξης από τη ΔΑ, υποβολή σχεδίου σύμβασης, προέλεγχος και έγκριση νομικής δέσμευσης. κλπ.).</p> <p>Τα στοιχεία του Δελτίου πρέπει να συμφωνούν με τα αντίστοιχα πεδία ΣΤ. 27-42 του ΤΔΠ.</p>	B4
2	Στοιχεία κυριότητας ή κατοχής του ακινήτου	B4
3	Βεβαίωση δημάρχου , συνοδευόμενη από σκαρίφημα υπογεγραμμένο από την αρμόδια Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου, που θα βεβαιώνει τους κοινόχρηστους χώρους στους οποίους γίνεται παρέμβαση.	B4
4	Βεβαίωση δικαιούχου για την ύπαρξη δικτύων κοινής ωφελείας και την υποχρέωση ή μη μετακίνησης ή μεταφοράς τους.	B4
5	Πίνακας αποτύπωσης αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης (σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης).	B4, B1
6	Υποβάλλονται όλες οι υπάρχουσες μελέτες και οι εγκριτικές αποφάσεις των μελετών όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης.	B4, B1
7	Πίνακας αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών (σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης).	B4, B1
8	Υποβάλλονται όλες οι άδειες και εγκρίσεις , όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών.	B4, B1

<p>Αγορά / απαλλοτρίωση εδαφικής έκτασης/κτιριακής εγκατάστασης</p> <p>α) Σε περίπτωση αγοράς / απαλλοτρίωσης εδαφικής έκτασης ή αγοράς κτιριακής εγκατάστασης, εκτίμηση αξίας από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα.</p> <p>β) Υπεύθυνες δηλώσεις ιδιοκτητών περί συμφωνίας εξαγοράς εδαφικής έκτασης ή κτιριακής εγκατάστασης (εφόσον υπάρχουν).</p> <p>γ) Απόφαση τιμής μονάδας αποζημίωσης για την απαλλοτριούμενη έκταση από δικαστήριο (εφόσον υπάρχει).</p> <p><u>Σημείωση:</u> Οι όροι και οι προϋποθέσεις κτήσης ακινήτων περιγράφονται στο άρθρο 16 της με αρ. πρωτ. 137675/EYΘΥ1016/19-12-2018 ΥΑΕΚΕΔ.</p>	<p>B4, B1</p>
<p>Σχέδιο Απόφασης Υλοποίησης Υποέργου με Ίδια Μέσα μόνο στις περιπτώσεις πράξεων που εκτελούνται με ίδια μέσα</p> <p><u>Σημείωση:</u> Στις περιπτώσεις όπου περιλαμβάνεται υποέργο αρχαιολογικών εργασιών και ερευνών, ο δυνητικός δικαιούχος υποβάλλει συνημένα στην πρότασή του <u>σχέδιο απόφασης αυτεπιστασίας αρχαιολογίας</u>, με περιεχόμενο αντίστοιχο του τυποποιημένου εντύπου του ΣΔΕ, ιδίως ως προς την ανάλυση του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δαπανών (αριθμός προσωπικού ανά ειδικότητα, κατηγορίες προμηθειών/υπηρεσιών κλπ.), το χρονοδιάγραμμα ενεργειών και τις διαδικασίες ανάθεσης. Επιπλέον, υποβάλλει σχέδιο Μνημονίου συνεργασίας μεταξύ του κυρίου/δικαιούχου του έργου και της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπ. Πολιτισμού, εφόσον απαιτείται. Τέλος, στο ΤΔΠ οι Εφορείες Αρχαιοτήτων, οι οποίες υλοποιούν αρχαιολογικές έρευνες και εργασίες σε τεχνικά έργα τρίτων, θα πρέπει να εμφανίζονται ως δικαιούχοι / εταίροι στην πράξη για το υποέργο αρμοδιότητας τους.</p>	<p>B4, B1</p>

ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΑΞΙΟΛ/ΣΗΣ
B5. Στοιχεία διαχειριστικής ικανότητας	
<p>Υποδείγματα που τεκμηριώνουν τη διοικητική και επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου. Για τη συμπλήρωση των υποδειγμάτων συμβουλευτείτε τον «Οδηγό για την εκτίμηση της διαχειριστικής ικανότητας δυνητικών δικαιούχων ΕΣΠΑ 2014-2020».</p> <p>Σημείωση:</p> <ol style="list-style-type: none"> Στις περιπτώσεις φορέων που έχουν τη μορφή ΝΠΙΔ και δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των νόμων και προεδρικών διαταγμάτων για την ανάθεση και υλοποίηση δημοσίων συμβάσεων και ανάλογα με το είδος της δράσης που αφορά η προτεινόμενη πράξη, ο φορέας οφείλει να διαθέτει εγκεκριμένο κανονισμό ανάθεσης και παρακολούθησης/υλοποίησης συμβάσεων, ο οποίος οφείλει να είναι συμβατός τόσο με τις κοινοτικές οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις, όσο και με τις αρχές της ΣΛΕΕ για διαφάνεια και ίση μεταχείριση. <p>Εάν η προτεινόμενη πράξη αφορά σε υποέργα που υλοποιούνται με ίδια μέσα (αυτεπιστασία) που δεν απαιτούν την ανάθεση συμβάσεων με προϋπολογισμό άνω των ορίων του πρόχειρου διαγωνισμού, δεν είναι αναγκαία η ύπαρξη τέτοιου εγκεκριμένου κανονισμού.</p> <p>Κατά τα λοιπά ο δικαιούχος οφείλει να υποβάλει το συστατικό του έγγραφο και συμπληρωμένα τα υποδείγματα που τεκμηριώνουν τη διοικητική και επιχειρησιακή του ικανότητα.</p> Στην περίπτωση υλοποίησης έργου με Προγραμματική Σύμβαση ή Σύμβαση Διαδημοτικής ή Διαβαθμικής Συνεργασίας, ως προς την επάρκεια ελέγχεται και ο προτεινόμενος Φορέας Υλοποίησης. 	B5

7. Διαδικασία αξιολόγησης αιτήσεων χρηματοδότησης

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στην επιλογή για χρηματοδότηση Πράξεων που συμβάλουν στους αναπτυξιακούς στόχους της Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛΘ 2014-2020 και στους στόχους του Τοπικού Προγράμματος σύμφωνα με τη μεθοδολογία αξιολόγησης και τα κριτήρια επιλογής πράξεων που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠΑΛΘ 2014-2020.

Η μεθοδολογία αξιολόγησης είναι συγκριτική, γεγονός που σημαίνει ότι η αξιολόγηση όλων των προτάσεων θα ξεκινήσει μετά την καταληκτική ημερομηνία και τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν ταυτόχρονα για όλες τις προτάσεις. Από τα κριτήρια τα οποία βαθμολογούνται προκύπτει η συνολική βαθμολογία της κάθε πρότασης, βάσει της οποίας θα καθοριστεί η σειρά κατάταξης των προτάσεων. Οι προτάσεις που επιλέγονται για χρηματοδότηση (μέχρι να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός της Πρόσκλησης) είναι εκείνες με τις υψηλότερες βαθμολογίες, εφόσον ικανοποιούνται και ενδεχόμενες ελάχιστες προϋποθέσεις έγκρισης που προσδιορίζονται στην πρόσκληση.

Η διαδικασία αξιολόγησης των προς χρηματοδότηση πράξεων διενεργείται σε δύο στάδια:

- **ΣΤΑΔΙΟ Α'**: Έλεγχος πληρότητας και επιλεξιμότητας πρότασης.

Το Στάδιο Α' έχει στόχο να διασφαλίσει, τις ελάχιστες προϋποθέσεις που προβλέπονται στο κανονιστικό πλαίσιο και στην πρόσκληση, προκειμένου η πρόταση να προχωρήσει στο Στάδιο Β' της αξιολόγησης.

- **ΣΤΑΔΙΟ Β'**: Αξιολόγηση των προτάσεων ανά ομάδα κριτηρίων.

Κατά το Στάδιο Β' διενεργείται η αξιολόγηση των προτάσεων σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης τα οποία διακρίνονται σε πέντε βασικές ομάδες:

ΣΤΑΔΙΟ Β1. Πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης (στάθμιση 25%)

ΣΤΑΔΙΟ Β2. Ενσωμάτωση οριζόντιων πολιτικών και τήρηση θεσμικού πλαισίου

ΣΤΑΔΙΟ Β3 Σκοπιμότητα πράξης (στάθμιση 50%) [Ικανοποίηση του κριτηρίου Β3.3 > 0,380 (μέγιστος προϋπολογισμός πράξεων = 300.000,00€)]

ΣΤΑΔΙΟ Β4. Ωριμότητα πράξης (στάθμιση 15%)

ΣΤΑΔΙΟ Β5. Διοικητική, Επιχειρησιακή και Χρηματοοικονομική ικανότητα δυνητικού δικαιούχου (στάθμιση 10%)

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται από τα αρμόδια στελέχη του ΕΦ με απόφασή του, για τους οποίους διασφαλίζεται, σε κάθε περίπτωση, ότι:

- ✓ δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων
- ✓ διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία για τη διενέργεια της αξιολόγησης

Κατά τη διενέργεια της αξιολόγησης (συγκριτική), ο ΕΦ δύναται να ζητήσει σε οποιοδήποτε στάδιο της αξιολόγησης την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων.

Αναλυτικά η διαδικασία αξιολόγησης περιγράφεται στα συνημμένα έντυπα της πρόσκλησης:

- **O.I.1_1_ΟΔΗΓΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ_v1_080517**
- **Κριτήρια αξιολόγησης πράξεων**

8. Διευκρινήσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης στην πράξη

Σύμφωνα με την υπ' αρ 30738/ΕΥΚΕ 482/14-03-2019 διατύπωση σύμφωνης γνώμης της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων σχετικά με το σχέδιο της παρούσας πρόσκλησης, τα προτεινόμενα έργα δύναται να εξετασθούν στο πλαίσιο του θεσμικού πλαισίου των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε ως έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης είτε ως έργα που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης με βάση το δίκαιο του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα:

- Αλιεία / υδατοκαλλιέργεια**

Όπως προκύπτει από τον ΚΑΝ(ΕΕ) 508/2014 για το ΕΤΘΑ (παρ. 2, άρθρο 8), οι υποβληθείσες προτάσεις που **αφορούν αποκλειστικά σε θέματα αλιείας / υδατοκαλλιέργειας**, και υπάγονται στο άρθρο 42 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (ΣΛΕΕ), **απαλλάσσονται από τον έλεγχο** για την ύπαρξη ή όχι κρατικής ενίσχυσης. Για τις λοιπές εξετάζεται η τήρηση των κριτηρίων του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ.

- Κρατικές ενισχύσεις / οικονομική δραστηριότητα.**

Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό **διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων** ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

Ως **επιχείρηση** θεωρούνται όλες οι οντότητες **που ασκούν οικονομική δραστηριότητα** ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρηση εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί.

Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνισταται στην προσφορά αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.

Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι οικονομική ενίσχυση, πρέπει να ισχύουν **σωρευτικά** τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση / μεταφορά **κρατικών πόρων**
- **Επιλεκτική ενίσχυση** προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
- **Νόθευση** ή απειλής νόθευσης **του ανταγωνισμού** και διατάραξη του ενδοενωσιακού εμπορίου
- Παροχή **πλεονεκτήματος**

Αν τα παραπάνω κριτήρια **πληρούνται**, τότε οι υποβληθείσες προτάσεις **ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης** και εξετάζονται σύμφωνα με το πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων (ΚΑΝ(ΕΕ) 651/2014, 1407/2014).

- Άσκηση δημόσιας εξουσίας**

Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση **όπου το Δημόσιο ενεργεί «ασκώντας δημόσια εξουσία»** ή όταν οι **δημόσιες οντότητες ενεργούν «υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές»**. Μια οντότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία σε περίπτωση που η **εν λόγω δραστηριότητα εμπίπτει στις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους ή συνδέεται με τις λειτουργίες αυτές λόγω της φύσεως, του αντικειμένου και των κανόνων στους οποίους υπόκειται.**

Σε περίπτωση που οι ανωτέρω προϋποθέσεις πληρούνται, **οι υπηρεσίες που παρέχονται από τους δικαιούχους της πρόσκλησης δεν συνιστούν οικονομική δραστηριότητα και οι φορείς λειτουργίας ή/και κύριοι των έργων δεν ενεργούν ως «επιχείρηση»** (σημείο 17 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης).

• Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς

Δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης τους, ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό, τη διατήρηση της κληρονομιάς και της φύσης δύνανται να οργανωθούν με **μη εμπορικό τρόπο** και, ως εκ τούτου, **να μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα**. **Η δημόσια χρηματοδότησή τους ενδεχομένως να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση**. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση δραστηριοτήτων πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς **οι οποίες διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό εκπληρώνει έναν απολύτως κοινωνικό και πολιτιστικό σκοπό, του οποίου ο χαρακτήρας είναι μη οικονομικός** (σημείο 34 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης).

Αντιθέτως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς (συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης) **που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των επισκεπτών ή των χρηστών ή μέσω άλλων εμπορικών διευθετήσεων** (για παράδειγμα, εμπορικές εκθέσεις, κινηματογράφοι, εμπορικές μουσικές παραστάσεις και φεστιβάλ) **θα πρέπει να θεωρείται ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα** (σημείο 35 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης).

• Παρεμβάσεις τοπικής εμβέλειας (τοπικός χαρακτήρας πράξεων)

Η Επιτροπή σε ορισμένες από τις αποφάσεις της έχει κρίνει ότι, λόγω ειδικών περιστάσεων των υποθέσεων ένα «μέτρο είχε καθαρά τοπικό αντίκτυπο και κατά συνέπεια δεν επηρέαζε καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών». Στις εν λόγω υποθέσεις η Επιτροπή διαπίστωσε, συγκεκριμένα, ότι ο δικαιούχος **παρείχε αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και ήταν απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη**, και ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί ότι το μέτρο δεν θα είχε παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες των διασυνοριακών επενδύσεων ή της εγκατάστασης» (σημείο 196 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης). Στις περιπτώσεις αυτές δεν πληρούνται σωρευτικά τα κριτήρια που προαναφέρθηκαν και **δεν υφίσταται θέμα κρατικών ενισχύσεων**.

Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά τη **εξέταση του τοπικού χαρακτήρα** ενός μέτρου περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο τα εξής:

- α)** η δραστηριότητα του δικαιούχου αφορά την **παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε περιορισμένη γεωγραφική ζώνη επιρροής** εντός ενός κράτους μέλους,
- β)** η δραστηριότητα εκτιμάται ότι είναι **απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη**, καθώς τα αγαθά και οι υπηρεσίες **απευθύνονται στον τοπικό πληθυσμό** άνευ διαφημιστική προβολής,
- γ)** η κρατική χρηματοδότηση της δραστηριότητας θα έχει αμελητέο αντίκτυπο στις αγορές και τους καταναλωτές, καθώς **δεν προβλέπεται ότι θα προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη** που θα θελήσουν να εγκατασταθούν στην εν λόγω περιοχή για να παρέχουν τη δραστηριότητα αυτή.

Στο πλαίσιο αυτό αξιολογούνται παράμετροι όπως:

- εάν η επιχείρηση **δραστηριοποιείται σε περιορισμένη περιοχή** εντός του κράτους μέλους **με μικρό πληθυσμό** (εν προκειμένω πρέπει να αποσαφηνίζεται ποιες περιοχές θα καλύπτονται από τις υπό χρηματοδότηση δομές και ποιος είναι ο πληθυσμός τους),
- εάν η δραστηριότητα του δικαιούχου **απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε τοπικούς αποδέκτες - «πελάτες»**, λαμβάνοντας υπόψη το είδος και τα ειδικά (εγγενή) χαρακτηριστικά (πχ γλώσσα) της δραστηριότητας, τον αριθμό και τον τόπο κατοικίας των χρηστών / πελατών του προϊόντος / υπηρεσίας, καθώς και το αμελητέο ποσοστό των πελατών από άλλα κράτη μέλη,
- τον σκοπό του μέτρου, που **δεν θα πρέπει να είναι η αύξηση των δραστηριοτήτων του δικαιούχου** (γιατί τότε θα μπορούσε να προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη),
- τυχόν ενδείξεις για **ενδιαφέρον επενδυτών από άλλα κράτη** μέλη να παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες / προϊόντα,

- την **κατάσταση της σχετικής αγοράς** εν γένει (τοπική και όχι διεθνής), τόσο για τον δικαιούχο όσο και για τους ανταγωνιστές του και την **κατάσταση του δικαιούχου** (κύκλος εργασιών, δυναμικότητα υποδομών, μερίδιο αγοράς),
➤ το χαμηλό ποσό της κρατικής χρηματοδότησης.

- **Εξέταση στοιχείων δικαιούχων**

Προκειμένου **να επιβεβαιωθεί η μη κρατική ενίσχυση**, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι **η πρότασή τους δεν** αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

Σε περίπτωση **που αποτελεί οικονομική δραστηριότητα** πρέπει να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου:

- δεν δίνει **πλεονέκτημα στους δικαιούχους**,
- **δεν νοθεύει** ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.

Εφόσον τα παραπάνω δεν μπορούν να αποδειχθούν τότε πρέπει να εξεταστεί η μικρή επίπτωση στις συναλλαγές (δραστηριότητες με τοπικό αντίκτυπο που δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές – βλ. παραπάνω)

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι μία αντικειμενική και νομική έννοια που ορίζεται απευθείας από τη ΣΔΕΕ και ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **στον συνημμένο Οδηγό για κρατικές ενισχύσεις δίνονται κατευθύνσεις / οδηγίες ώστε να εξετάζεται εάν η πράξη ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης** (Συνημμένο αρχείο: 1c _ O.I.1 _ 1 _ ΠΑΡΑΡΤ _ III _ ΚΡΑΤΙΚΕΣ _ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ_v1_080517)

